

Abonamentul:

Pe un an 8 coroane.
Pe jumătate de an 4 cor.

Pentru România și alte
țări străine pe an 10 cor.

—
Un număr singuratic
10 fileri.

PROGRESUL

Redacția și Admini-
strația Nr. 817.

—
Telefon Nr. 29.

—
Apare în fiecare
Sâmbătă.

—
Inserate după învoială.

—
Manuscripte nu se
înapoiază.

„Altă ortografie“

Dacă ar sta să ne cîntăriască cineva după ortografia noastră, atît de nelămurită, n'ar putea crede că am dat și noi înainte. Deosebit în timpul recent decînd virtutea și geniul românesc necisită tot mai mult aprecierea progresului nostru cultural, e par'că o adevărată calamitate să n'avem o ortografie unitară, bineînchegată și precisă. Și înzadar! N'o avem și pace. Adevărat că de aproape 10 ani încoace Academia rom. a stabilit un fel de ortografie, convențională cum s'ar zice, ca pentru necesitatea zilnică, dar care dela înșasi nașterea ei a fost considerată numai ca fiind în tranziție, fără garanța trainiciei. Motivul rezidă în imperfecția constatată dealtfel chiar și la zemislirea acestui mod de scriere nedesăvîrșit. Așa bunăoară unde, în care limbă s'a mai pomenit două semne grafice pentru același sunet *i* (la început) și *â* (răzînd, vîrînd)? Totastfel cine a mai văzut să se rezeze din alfabetul unei limbi o literă indispensabil trebuitoare, cum este semisonul *î*, din lipsa căruia s'a născut necesitatea de a scrie, după ortografia Academiei: *copiii, fiii*, cu cite trei *i* lingă alaltă, cînd Nemți, cum se știe, omit de pildă în *Schiffahrt, Kammacher*, pe al treilea *f, m*,

organic (din Schiffahrt, Kammacher), ca să scape de îngrămădirea într'o vorbă a trei slove de același fel. Mi-aduc aminte cît de mult a condamnat d-nul Iorga în „Neamul Românesc“ netemeinicia omiterii lui *î* din alfabetul românesc. Insfirșit faptul că ziarele și revistele din România în mare parte n'au respectat oficialitatea, încă vadește că sistemul ortografic al Academiei nu-î stabilit pentru totdeauna, cum dealtfel nicio limbă vie nu poate fi înzăgăzuită decit pentru un timp oarecare.

Cînd odată mulțimea începe a se abate, sancționînd prin uzul general o altă ortografie, Academia n'are decit să ratifice curentul: „L'on ne doit point, en matière de langue, prévenir le public, mais il convient de le suivre, en se soumettant non pas à l'usage qui commence, mais à l'usage généralement reçu“, zice Academia franceză. (Révue pédagogique Nr. 7. „La simplification de l'orthographe“. Paris 1896).

Abaterea în public s'a ivit îndată după decretarea ortografiei oficiale, și cum simplificarea ortografiei nu s'a făcut îndeajuns, nu ne îndoim, că încurînd earăși va ajunge pe tapet schimbarea ortografiei de azi într'o altă ortografie *purfonetică*, liberă de uscăturile

convenționale, peste cari, din motive azi absolut învechite, n'au putut să treacă așa ușor bătrîni noștri.

De rîndul acesta nu avem decit a ne spune și noi, cești de pela periferii, principiar părerea. În special s'a găsit un alt chemat care a arătat pe baze științifice scăderile ortografiei noastre oficiale, urgentînd reforma ei. Luminatul profesor *Dr. Alexandru Bogdanu* dela liceul rom. din Brașov a publicat în „Românul“ un studiu complet în această materie. Care va să zică și deastădată tot d'aici dintre ai noștri de dincoace s'a pornit cererea de a se statornici o „altă ortografie“, mai practică, mai ferită de inconsecvențe, decit cea de pîn'acum. Seria articolelor d-nului prof. Bogdanu din „Românul“ a fost retipărită decurînd și într'o broșură de 86 de pagini, în editura Casei Școalelor din București. E o carte excelentă, scrisă documentat și cu deplină competență, avînd menirea de a îndemna cercurile înalte a se apuca cu un ceas mai înainte de lucru, stabilind și oficial o „altă ortografie“, porfonetică, de care avem lipsă ardentă pentru înaintarea culturii noastre naționale.

Sistemul purfonetic și-a eluptat îndreptățirea pe calea progresului, ear „progres înseamnă astăzi simplificarea lucrurilor“.

Gheorghe Jianu.

FOILETON.

Vitejia românească.

Decînd se pomeneste de poporul nostru, pentru vitejie am fost ceruți, întrebunțați și acoperiți de laude. Ne-am ținut, puțini, săraci și neluminați, prin cea mai autentică vitejie, aceia dela Posada împotriva cavalerilor îmbrăcați în zale ai lui Carol Robert regele unguresc pe care i-au pus pe fugă țărani cu zeghea pe umăr, aceia dela cetatea Dimboviței cînd altă oaste ungurească abia a găsit hotarul, aceia împotriva lui Sigismund ca rege al Ungariei în munți Muscelului, aceia din care Matei Corvinul s'a întors cu spinarea străpunsă de săgeată, aceia din codri Bucovinei și peste un veac în aceleași păduri bucovinene în desișul Cosminului, cînd oști polone întregi au zăcut sub pădurile prăbușite, aceia în care săsimea Ardealului și-a părăsit tunurile la Felsőra. Și biruințele asupra Turcilor, la Rovinea Doljului, pe văile muntene unde se strecurau cetele unui Vlad Tepeș la ceas de noapte, în smîrcurile primejdioase ale Birladului, în marginile Dunării-de-jos, deasupra Dobrogei. Până la epopeea minunată a lui Mihai care a trecut peste toate hotarele țării sale, purtînd steagul cu vulturul din văile Plevnei, din marginea Adrianopolului până în munți Maramureșului și sub zidurile apărute de Poloni, ale Hotinului.

Dar vitejia românească a făcut cinste tuturor steagurilor. Cu călăreți a făcut Ioniță Vlahul, un stăpin de turme, împărăție pentru Bulgari cufun-

dați în umilința stăpînirii grecești; pe carele lor cu boi au rătăcit în văile Asiei, țărani români apărînd de Turci sub ce dintăi paleologi împărăția șubredă a Byzanțului. Eram la Cimen cînd a căzut Serbia macedoneană, eram la Kossova cînd a pierit craiul Lazăr al noii Serbii dunărene. Apărăm Cața geneveză din Crimea împotriva Tătarilor și Turcilor în același timp cînd cu singele românesc sub Românul Ioan Huniade, mîntuitorul Ungariei, al cărei locotenent de rege era, cu sînge românesc se uda brazda biruinței la Sintimora, la izvoarele Ialomiței, în văile Serbiei, în strîmtorile Balcanilor și până la Varna, deasupra mării, unde a murit un rege și un cardinal înaintea unei năvăliri turcești care s'a ferit de noi, vechi și cunoscuți dușmani. Cazaci Niprului, viteji temuți de toată lumea turcească, în mijlocul căreia se iviau neașteptat ca niște minunați săvîrșitori ai răzbușării creștine, cuprindeau în număr mare flăcări de-ai satelor noastre, cari au făcut să se ridice flăcările nimicirii și sub zidurile Țarigradului: viteazul Ioan Potcoavă care a murit după o scurtă domnie de sabia călăului polon întehit de Turci, înfruntînd pe creștini cari îl jertfiau și pe regele lor mișel și învățînd pe ucigătorul său cum se dă lovitura, era un fiu al satelor Moldovei.

Și la alte războaie mari ale lumii ne-am luat partea smulgînd cu silinți îndelungate și cinstite gloria. Marele rege polon Ioan Sobieski a dus dela un capăt la altul al luptelor sale regimentul cu căciuli al moldovenilor. La Petru cel Mare, sfătuit de un cărturar român, Nicolae Milescu, Apostol Ghigheciu cu cetași lui, înfățișă

avîntul moldovenesc. „Leul nebiruit“ al Suediei, Carol XII a ținut cu sine până la sfîrșit ca o scumpă comoară de viteji pe Sandu Colțea care, dus în Siberia de Ruși, s'a smuls de acolo încercînd pe ghița veșnică drumul spre libertate și care a fost biruit și silit la întoarcere numai de dorul țării sale.

Ruși, Austrieci au venit în părțile noastre cu măguleli pe buze și sila în brațe. Cea mai credincioasă vitejie le-am închinat o și unora și altora îndată ce ne-au pus o armă în mînă. La Comana Pîrvu Cantacuzino, neam de domn, a pierit cu toți ai săi ca să nu dea înapoi înaintea Turcilor, și în Basarabia luată la 1812, se născuseră atîția războinici cari fără să știe ajutaseră Rusia a desface în două Moldova lor.

Și, în acest timp, înaintea oștilor lui Napoleon I, ca și pe armă înaintea alor celui de al treilea Napoleon, țărani români din Ardeal, din Bucovina, au stat până la moarte lingă steagul Domnului și Impăratului lor. Prin ei, într'un război perdut, s'a făcut vestit podul dela Arcole. Mormintele vitejilor români de peste munți umplu și azi de cruci glorioase cimitirele Bosniei.

Nu e popor în Balcani, la liberarea căruia să nu fie curs sînge românesc, hrînind rădăcinile puterii sale. Cu cazaci țarului Români au venit în ajutorul lui Caragheorghe, începătorul Serbiei moderne, și Grecia datorește în mare parte ființa sa de astăzi voinicilor fără teamă din munți Macedoniei și a doua zi după singeroasele asalturi dela Grivița Bulgaria a apărut fără lanțuri înaintea lumii.

Dar e vitejie și vitejie.

Dela Braşov.

Departa la marginea ţării, într'un oraş frumos, la *Braşov*, a avut loc în ziua de Sf. Petru o prea frumoasă serbare, serbarea încheierii anului şcolar a liceului românesc.

După slujba din biserica Sf. Nicolae, profesori, tinerimea şcolară şi mult public românesc s'au adunat în sala festivă a liceului, unde după ce corul liceului, sub conducerea vestitului măestru *Gh. Dima*, a deschis festivalul prin intonarea unui cântec religios, directorul *V. Oniţiu* a ţinut un discurs cuadevărat magistral, dând băeţilor poveţe de aur, purcese din inima iubitoare a acestui adevărat părinte al elevilor săi, cum eu unul n'am mai avut prilejul să aud în viaţă.

Eram fericit că mi-a hărăsit Dzeu gândul să-mi aduc şi eu copilul aici la şcoală, unde se cultivă deopotrivă şi intelectul şi simţirea. Stăpinit de emoţia unui părinte care îşi vede atât de bine îngrijită educaţia copilului, urmînd la acest liceu admirat şi de străni, avînd şi un atât de minunat internat la îndemînă, mă pomenesc transpus cu gândul la cîte vaduri grele am avut eu să trec pe vremuri, prin *Kecskemét* etc., pănăce mi-am agonisit ia puţinică merinde pentru viaţă, şi cu cîtă înleznire se cresc astăzi băeţi noştri, ajunşi sub ocrotirea unor profesori luminaţi ca cei dela liceul din Braşov. Părintele protopop *Dr. Saftu* în discursul d-sale, mulţumind în numele Eforiei şcol. pentru osteneala ce-au depus-o profesori în cursul anului, a grăit în acelaşi timp şi din inima părinţilor fericiţi, cari îşi văd copii fericiţi de insuficienţele de pe alocuri... dar cari n'au cum să-şi manifeste înavea bucuria şi recunoştinţa lor către conducătorul acestui falnic aşezămînt de cultură. Nimerindu-mă şi eu acolo, aveam mîngăerea să văd atât pe d-nul director cît şi pe ceialalţi profesori şi pe toţi Traianizi noştri în cea mai bună dispoziţie sufletească, semnul vădit al mulţumirii cu rostul muncii, lor şi... a vedea astăzi pe undeva un grup întreg de Români veseli, e prevestirea înseninării, nădejdea apropiării unor vremi mai bune.

Bănăţeanul.

Una cere anume împrejurări ca să se iviască şi să crească pănă la cucerirea celei mai strălucitoare glorie. Ca „furia franceză ea cere izbîndă repede şi mare, duşmanul pus iute pe fugă, beţia aclamărilor din partea popoarelor bucuroase”. Ca energia germană, îi trebuie siguranţa unei organizări superioare, unei conduceri fără greş. Ca mîndria engleză ea pretinde împrejurări de viaţă deosebite pentru ca omul să se simtă om şi să se poată avînta asupra duşmanului.

Vitejia noastră n'a fost aşa. Fără a cere nimic, ea a dat tot.

Flămînzi şi goi, în vreme de eamnă, după încăerările cele mai grozave, înjurul atacurilor celor mai ucigaşe, fără nimeni care să-i deosebiască şi să-i laude, fără nădejde, în răsplata materială şi morală — aşa s'au purtat mai totdeauna ai noştri din capul depărtat al vremurilor pănă în ziua de astăzi.

Totul vine la noi dinlăuntru. Ce e înafară ne poate înrîuri, ne poate bucura, dar nu e nevoie de nimic dinafară pentru ca nebiruita pornire de vitejie să se petreacă.

Şi nici greutăţile, nici zaravile îndelungate, nici înfrîngerile n'au rupt acest fier tare de vitejie ţărănească. Mircea Bătrînul a fost fugar pe drumurile străinătăţii şi a rămas *Vlad Tepeş*, s'a ascuns în păduri şi s'a întors Ştefan a fost strivit la Valea Albă pentru ca după o lună să „călăriască biruitor” împotriva oastei păgine. Petru Rareş a fost izgonit în Ardeal şi pe urmă şi-a îndeplinit făgăduinţa de a fi „ceiace a fost şi mai mult decît atîta”. „M'a învins Dumnezeu pentru păcatele mele, nu voi” striga el după risipa dela Obertin în faţa trufiei polone. Mihai Viteazul n'a

Veşti noi despre război.

Din Bucureşti se anunţă, că trupele române, trecînd Dunărea, au ocupat oraşul Orohevo, ear înaintînd mai departe înlăuntru ţării, au asediat şi oraşul Meza, la vr'o 10 km. îndepărtare de Sofia. La staţiunea Cevenbek Români au întrerupt comunicaţia între Varna şi Sofia. Staţiunea şi telegraful ajungînd în minile Românilor, Bulgaria nu mai are posibilitatea a-şi transporta marfa din Varna, fără mijlocirea României ori a Serbiei. Se zvoneşte că o conferenţă a statelor balcanice va fi convocată la Bucureşti, pentru rezolvirea chestiunilor balcanice. Regele *Ferdinand* al Bulgariei a telegrafiat regelui *Carol*, că se supune, împreună cu guvernul său, a trata imediat asupra pretensiunilor României. Tot în acest senz a adresat *Ferdinand* şi Monarhului nostru o telegramă pentru a interveni urgent la regele *Carol*, care a plecat cu un tren separat la cartierul general din Bulgaria. La conferenţa din Niş a ministrilor preşidenţi din Balcani va participa şi *Tit Maiorescu*. Turcii încă dau năvală asupra Bulgarilor. Adrianopolul e în pericol de a fi recucerit de Turci. Incontra cruzimelor neasămuite ale acestui război Franţa a intervenit cu toată energia.

IGIENĂ.

Despre igiena alimentară.

Elveţia pelingă stînci, păduri, ape şi ozon mai are şi oameni, un produs viu, selecţionat al unui popor care era liber în cugetare şi manifestare civică, înainte de a se cunoaşte în lume însuşi cuvîntul libertate.

Omenirea este optimistă, şi se îngrijeşte mai mult de salvarea, decît de nimicirea sa, pentru acest motiv în nicio ramură ştiinţifică nu se lucrează în mod mai febril ca în medicină şi în armament: Omul vrea să vieţuiască, naţiunile voiesc să existe.

Un subiect nou, foarte important, face încă vuiet în lumea medicală. E vorba de auto-intoxicaţiunea intestinală, descrisă şi tratată de dr. Combe, profesor la facultatea de medicină al universităţii din Lausanne.

Lumea nici nu ştie cît de frecventă este

desnădădui după niciuna din loviturile de sus care îi sfărîmăseră puterea; a pierit numai de mina trădătorului şi în ajun biruise şi a murit zîmbind cu aşteptarea sigură a refacerii puterii sale pierdute înaintea ochilor.

Cu toţi după zisa bătrînului scriitor „biruiri s'au ridicat asupra biruitorului”.

Aceasta este tradiţia noastră. Să n'o uităm, cei de sus. Cei de jos ne învaţă şi astăzi. Tăcuţi, închişi în ei, hotărîti la orce, neînfrînţi şi neînduplecaţi, se duc cu buzele strînse la moarte sau glorie! (R.)

Cîntecul steagului.

Steag ce mai păstrezi în cute

Urma gloriei trecute,

Astăzi poţi desfăşura

Flamura orunde-ţi place,

Zid de săbii îţi vom face

Toţi, — şi te vom apăra!

Vino, sînt simbol şi du-ne

Cum ne-ai dus şi'n vremi străbune

Subt Ştefan şi subt Mihai;

Umple căile de larmă,

Praf şi zîngănit de armă,

Tropot şi nechez de caî!

Sune goarna, urle tunul!

Cu iubire, toţi ca tunul

După tine vom zbura!

La izbîndă sau la moarte,

Cum va fi ursit de soarte,

Înainte! Marş! Ura!

† Şt. O. Iosif.

această boală înşălătoare şi cît de grave sînt urmările ei.

Care-î meritul lui Combe în studiul acestei boli?

Înainte de toate el a separat cu totul auto-intoxicaţiunile alimentare de cele gastro-intestinale deoarece cele dintăi nu sînt auto-intoxicaţiuni, ci adevărate otrăvuri cu materii alimentare, cari sînt infecţioase înainte de a fi introduse în stomac.

Adevăratele auto-intoxicaţiuni intestinale ale lui Combe sînt datorite nu calităţii rele a alimentelor, ci unei insuficienţe organice a instetinelor, cărora li-se dă alimente nepotrivite cu putere digestivă a lor.

Cu toate acestea Combe recunoaşte că sînt două feluri de auto-intoxicaţiuni în corp. Una gastro-intestinală în care, din cauza unor insuficienţe de sucurs normale, se fabrică de către microbi obicinuţi ai intestinelor nişte otrăvuri foarte periculoase, cari intrînd în sînge provoacă un complex întreg de stări bolnave pănă acum puse pe socoteala boalelor nervoase. Ba, chiar euterocolitele muco-membranoase erau considerate ca un efect al insuficienţei nervoase dacă s'a luat efectul ca cauză, tocmai contrarul realităţii.

A doua auto-intoxicaţiune este cea histogenă în care chiar testurile organismului produc otrăvuri cari nu pot fi scoase aşa de lesne din sînge adecă ceiace noi numim artritis, gută, diateză urică, cu alte cuvinte cînd sîngele devine prea încărcat cu substanţe azotoase cari se transformă în corpuri cristalisabile şi se depun pela încheieturi, prin muşchi, în rinichi şi chiar în sistemul nervos.

Auto-intoxicaţiunile intestinale, sînt aşa de frecvente la copii, căci Dr. Combe e medic de copii, pecînd auto-intoxicaţiunile histogene, artritismele, sînt boli ai unei etăţi mai înaintate.

Dr. Combe în studiul său a demonstrat în mod neîndoelnic că auto-intoxicaţiunile intestinale sînt provocate de corpurile aromatice, cari se produc în intestine prin acţiunea microbilor de putrefacţiune. Toate substanţele aromatice la animale şi la om derivă numai din albumină descompusă de microbi şi această descompunere se face numai în intestine, mai ales în intestinul gros. Nici albumina vegetală nu este scutită de acest proces de putrefacţiune, totuşi în special albumina de provenienţă animală este cea care trece mai repede în putrefacţiune, fiind cel mai bun medic de cultură a microbilor celor mai periculoşi. Anume, după carne, vine albumina oului şi apoi a laptelui care produce otrăvurile aromatice. Aceste otrăvuri trec din intestine în sînge şi după ce şi-an desăvirşit rolul vătămător asupra sîngelui şi a sistemului nervos, se elimină prin rinichi şi sudori, dîndu-le un miros neplăcut, ear urina devine alcalină.

Condiţiunile pentru a putea obţine o bună digestiune:

1. Regimul mîncărilor, moderînd cantitatea de carne, ouă şi de brînzeturî fermentate.

2. O bună amestecare a mîncării cu saliva gurii.

3. Resorbiţiunea repede a alimentelor consumate, aşa că ele nestînd mult în stomac, putrefacţiunea care se va dezvolta mai în urmă să fie cît de mică. Pentru aceasta nu este permis a lua niciun fel de beutură în timpul mesei şi a digestiei (2 ore după prînz), mîncările să fie cît mai concentrate.

4. Aciditatea sucului gastric imputinează microbi de putrefacţiune şi scade virulenţa lor.

5. Fierea (bila), care se varsă în intestine este o materie antiputridă, deci buna funcţiune a ficatului este de cea mai mare importanţă.

6. Sucul pancreatic (ficatul alb), joacă un rol important contra putrefacţiunii.

7. Flora microbienă zacharolită a intestinului subţire se opune în modul cel mai energic în contra bacililor de putrefacţiune.

8. Flora intestinului gros este de regulă compusă din puşini sacharoliţi şi mai mult din microbi de putrefacţiune, dar cuct mîncările azotate au fost mai bine digerare şi absorbite în intestinul subţire, cuatît conţinutul intestinului gros va fi mai nefavorabil pentru bacteriile de putrefacţiune, aşa că în partea inferioară a mătului gros, inrect, numărul microbilor vii scade foarte mult.

9. O mare parte din toxine se golesc deodată cu scaunele diareice, cu purgativele.

În afară de aceste procese chimice organismul mai are încă trei rînduri de apărare încontra

Însăși a toxinelor aromatice fabricate și cari amenință să intre în sînge:

Prima linie de apărare este mucoasa intestinală care formează un adevărat filtru încontra toxinelor.

Substanțele aromatice intestinale ajunse în ficat sunt transformate cu ajutorul acidului sulfuric în substanțe aproape inofensive, cari în mare parte sînt date afară cu fierea.

A treia linie de apărare sînt glandele anti-toxice cari neutralizează toxinele scăpate din ficat și trecute în sînge.

Toxinele intestinale aromatice sînt eliminate în cea mai mare parte prin, urină, înfine prin respirație, sudoare și salivă.

Putrefacțiunea depinde de felul hranei, de o prea mare abundență a nutrimentului și de timpul ce trece între mîncări de mestecarea incompletă în gură a alimentelor și de cantitatea lichidelor luate în timpul mîncării, sau îndată după masă.

Constipațiile obicinuie, însoțite de mucoșități, diareele cronice, evacuările fetide, umflările intestinale cu gaze fac parte din efectele autointoxicațiilor intestinale în diferite stadiuri și gravități.

Dieta este prescrisă săptămînal, sau și mai des, pe baza analizelor repetate și astfel se stabilește regimul pe care îl poate tolera bolnavul.

Tratamentul dietetic, regimul, cum zic francezii, a lui Combe se execută în 4 hoteluri mari din Lausanne și într-o casă de sănătate numită Bois-Cert, unde se gătesc mîncări după anumite rețete și pentru fiecare bolnav după prescripțiunea doctorului.

În total sînt vre-o cinci pavilioane, între cari unul este o clinică de boale de ochi, dirigit de un specialist. **Dr. Al. Tălășescu.**

ECONOMIE.

Prăsierea vitelor.

Încă din vremurile cele mai vechi vitele au fost tovarășele nedespărțite ale omului. Este o zicală, anume: „numai cu vitele să scoate sărăcia din casă”. Și într'adevăr omul fără de vite, n'ar putea să-și lucreze pămîntul, puțin cît are, și n'ar putea să-și câștige nici hrana pentru cei din casă. Un biet om dacă are numai o văcută, ține așa de mult la ea, și o grijește ca și ochi din cap. Să și zice de altcum, că „ochi stăpînului îngrășă vita”.

Cu cît vitele sînt mai multe și mai frumoase, cu atîta oameni sînt mai bogați și țara încă e mai bogată. De aceea sfatul țării s'a și îngrijit de toate cele trebuincioase pentru vite. Precum am văzut, în lege s'a spus, unde să fie pășunea, ce fel de vite sînt bune pentru pășune, în ce ordine să iasă vitele la pășune. Ba s'a îngrijit legea și de fîntîni pentru adăpatul vitelor și chiar și de locul unde să fie stăniștea.

Nu trebuie să ne mirăm dar, oameni buni, dacă sfatul cel mare al țării, să îngrijește și de aceia, ca în fiecare sat, să fie bărbătuși de lipsă, adevăți tauri, armăsari, verși berbeci. Și dacă vre-un sat nu ar voi să-și țină taur, ori ver, comisia cercuală economică, de care este în fiecare solgăbirăiat, pe cheltuiala satului va cumpăra taurul ori verul ce trebuie. Cînd un sat nu și-ar putea ține un singur taur, atunci să pot însoți două ori mai multe sate și la olaltă să-și țină un taur. Însă ca un sat să nu-și țină de loc taur, numai ministrul de agronomie o poate iugădui.

Toți tauri, adevăți toate vitele de plămadă, cum să zice, numai atunci pot fi slobozite la împărechere, dacă sînt examinate de comisia cercuală ecologică și sînt aflate de bune. Dacă nu sînt bune, trebuie oprite dela împărechere și trebuie curățite, adevăți jugănite.

După lege, ori care om are drept să-și țină taurul, ori verul său propriu. La împărecherea vitelor altuia nu-l doate lăsa, numai dacă este examinat și aflat de bun din partea comisiei cercuale economice.

Dacă însă va lăsa taurul său să se împărecheze cu vitele altuia, fără să aibă drept pentru aceasta, ori își va mîna taurul, ori vierul la pășune cu vitele ori porcii altuia, legea îl poate pedepsi în bani pînă la 200 cor. **(S. S.)**

Mijloc contra îmbolnăvirii de trifoi a vitelor.

Foarte mulți țărani au păgubit, lăsînd vita să mînce trifoi verde în cantitate mare, aceasta se umflă și crapă, ear țaranul nostru o păștește în urma neștiinței sale.

Cel mai bun mijloc încontra umflărei este anume: după ce s'a stîmpărat varul, rămîne deasupra o apă de culoare galbenă, acesta să o păștește în sticle de jum. sau de o litră, ear la caz de lipsă să se dea vitei pe gură, că la moment se va deumfla. **Stoian.**

Inscrierea la noul gimnaziu din Oravița.

Cu începerea anului școl. 1913/14 se deschide cl. I. a gimnaziului comunal din Oravița. Inscrierile se fac în 1, 2 și 3 Septembrie n. a. c. dela 8—12 ore a. m. în cancelaria directo-riala a institutului (în edificiul școlăii civile).

Nu mai acei școlari vor putea fi înscriși, cari au împlinit etatea de 9 dar n'au trecut de 12 ani, producîndu-le un testimoniu școl. de pe cl. IV-a elementară dela vreo școală publică cu succes îndestulitor, sau vor dovedi prin depunerea examenului de primire că ating măsura calificăției recerute. Vor mai trebui să prezinte și atestat de botez și de vaccinare (oltoire).

Acei școlari cari doresc a fi primiți, se vor prezenta, însoțiți de părinți sau tutori, la directorul gimnaziului producînd atestatele recerute și anunțînd totodată și locuința cu Nr. casei. (În internatul de băieți vor putea avea proviziune întreagă și cîțiva elevi din gimnaziu).

La înscriere se va plăti o taxă de 10 cor., pentru bibliotecă și anuar cite 1 cor., laolaltă 12 cor.

Didactrul e de 72 cor., solvibil în patru rate anuale egale, și anume cel mai tîrziu pînă în 15 Octombrie, 1 Decembrie, 15 Martie și 1 Mai. Oravița, la 10 Iulie 1913.

Emeric Jaeger,
dir. gimn. comunal.

CRONICA.

La București s'au stins doi luceferi: poetul *Stefan O. Iosif* și eminentul critic *Ilarie Chendi*, amîndoi originari din Transilvania, Iosif născut în Brașov și Chendi în Dîrlos (pe Tîrnave). Trecuți în România au fost izbiți de greul vieții și repuși amîndoi în puterea vîrstei. Li deplînge neamul întreg. Odihniască în pace!

Incurînd va începe să repara aici și „Oraviczera Zeitung”. Vom avea astfel în Oravița: două gazete maghiare, două germane și — una românească, pe care o susținem cu mari jertfe în al 7-lea an, fără a putea sili pe cei răzleți a-și face datoria către acest mic stîndard al culturii noastre naționale.

Un baiat de 14 ani al marelui negustor *Baruch* din Timișoara, jucîndu-se în lîldie cu o flîntă-flobert, i-s'a slobozit pușca, din nebagare de seamă, și s'a împușcat în cap. Acum se luptă cu moartea.

Reuniunea muncitorilor invalizi și penzionari din Ungaria invită la deschiderea unei filiale din Ciclova cu care ocazie se va arangea în grădina berăriei din Ciclova la 20 Iulie a. c. un concert împreunat cu joc.

Familia fruntașului învățător arădan *Nicolae Ștefu*, o fost izbită de o crudă lovitură a sorții. Mîncînd zilele trecute înghețată, întreagă familia învățătorului s'a bolnăvit de tifos. În aceeași zi fetița sa *Georgina Ștefu* a și murit, ceilalți membri ai familiei zac greu bolnavi în spital.

Reprezentările cinematografice ale romanului *Quo Vadis* au adus autorului *Sienkiewicz* 1 milion 250.000 de franci, ear pentru dreptul de a se reprezenta și în America va primi încă jumătate de milion, cel mai mare onorar ce s'a plătit vr'odată unui romanțier.

Din Ianuar pînă astăzi au făcut la Murășoșorhei censura de advocați 269 de candidați.

La 10 Iulie c. a fost ales protopop al Mehadiei părintele *Ioan Pepa*, harnicul protopop al Buziașului. Sincere felicitări!

Bucovineanul *Eugen Casparovici* a fost promovat doctor în medicină la universitatea din Viena.

Incepînd din Septembrie c. se va porni o circulație regulată cu un balon-omnibus între Londra și Paris. Zborul se va face în 4 ore și costă 250 franci de persoană.

Apa Mureșului, Someșului și Tisei a început să scadă în unele puncte aminințînd altele. Apele ieșite din alvia Tisei Duminecă noaptea a nimicit tot în calea lor dela Sighetul-Marmarției pînă la Rónaszék. Rîul Iza a rupt sfîncî întregi din munți cărîndu-le pe drumuri și împrejuriînd satele, încît locuitorii lor nu mai puteau ieși din ele. În urma revărsării Mureșului întreg Clujul, afară de interiorul orașului, a ajuns sub apă. Numeroase case s'au prăbușit. Pioneri au scăpat locuitorii cu ajutorul luntrelor. Apele Crișului negru au acoperit o parte a bunului achiducelui Iosif, întreagă recolta a fost nimicită. În satele inundate din jurul Reghinului-sădesc mizeria este nespasă. În jurul Mureș-IIiei mai multe mii de jughere de pămînt au ajuns sub apă, 17 sate au fost formal nimicite. Dîlma drumului de fer între Dobra și Lugoj a fost ruptă pe o întindere de un chilometru și jumătate. Incalculabile sînt pagubele suferite în comitatul Bistrița-Năsăud. Comitatul a fost citeva zile cudesăvîrșire izolat de lume.

Nu știm din care cauză, abia acum am primit la redacție „*Revista Teatrală*” din Brașov. E o revistă cuadevăr excelent redactată și absolut trebuitoare pentru trebuințele noastre culturale. Apare de 6-ori pe an, sub direcția secretarului literar al „Societății pentru fond de teatru român” *Dr. Horia Petru-Petrescu*. o recomandăm cu căldură ca o publicație de folos, îndeosebi pentru părțile bănățene, unde mai mult decît pe alocurea se îndeletnicesc ai noștri cu teatrul și muzica, ear celor grupați în jurul acestui nou stîndard cultural le dorim izbîndă.

Nouii profesori ai gimnaziului din Oravița: *Emeric Jaeger*, director, și *Anton Kovalik*.

La stabilimentul de vileagitură „*Bányavölgy*” din localitate, răzbuîndu-se vremea se adună mereu vizitatori.

Colecta

pentru ajutor. student. Aurel Rașovan din Biserica-albă.

Dăm mai la vale numele generoșilor noștri cari și-au făcut datoria națională-creștinească de a ajuta pe *Aurel Rașovan* din Biserica-albă, un tînar român abiturient pentru a-și vedea de sănătate:

Biserica-albă: Dr. Aurel Novacu și Dr. Nestor Porumb cite 20 cor., Traian Popescu și Dr. B. Szücs 10 cor., Ștefan Abrudan, Martin Mogoș și Ion M. Roșu cite 5 cor., Aurel Berceanu și Dr. Octavian Boronca cite 3 cor., Jivan Belca și Constantin Mioc cite 1 cor.; Verșet: „Lucafașul” institut de credit 10 cor., Dr. Mihaî Spărișu 4 cor., Patrichie Rămneanțu 3 cor., Iuliu Iorgovici, Traian Oprea și Dr. Octavian Proștean cite 2 cor.; Sasca-montană: Dr. Alexandru Coca 10 cor., Dr. Aug. Bardosy, Dr. Ilie Groșșianu și Dr. Gheorghe Voda cite 5 cor., Dr. Mihaî Brădiceanu, Ion Rădits, Ion Radușescu și Iancu Vișian cite 2 cor., Dr. Dumitru Iclozan 1 cor.; Alibunar: Milan Iankovics 10 cor., Dr. Pahomie Avramescu, Dr. Gheorghe Miclea și Comuna Alibunar cite 5 cor., Nicolae Popovici 3 cor., Valeriu Bolianaș, Ema Popovici și Teochar Strizu cite 2 cor., Sima Nicolici, Gheorghe Dădici, Ioța Mamirov, Nica Roșul, Imre Vásárhelyi, Vasile Popa, Miloș Crăciun, Filip Cătrenci, Gedeon Kató, Gheorghe Mottanovich, Ludovic Grób, Tima Iovanovici, D. mitrie Ciura, Rada Dădici, Iacob Stein, Carol Sauer, H. Reichel, Helcsok Sándor Szábi, Ödön Kucsera și Ștefan Maratzy cite 1 cor.; Oravița: „Oravicia” institut de credit 20 cor., Dr. P. Corneanu 10 cor.; Cubin: Dr. Eugeniu Ghelner 10 cor. Laolaltă 216 cor.

Editor-proprietar: **Gheorghe Jianu.**
Redactor-responsabil: **Ilie Oravițanu.**

LIPIK
SLAVONIA

BĂI DE CURĂ : DE PRIMUL RANG
VINDECARE SIGURĂ

Reumatism, ischias, boale de sucurile corpului, diabetica, boale deconstituția corpului, morburii de copii, de oase fracturate, de exudate.

Băile sînt deschise vara și iarna.
La cerere se trimit prospectele gratuite Izvoare calde cu conținut bogat de acid alcaic și iod radioactiv de 64° C.

Aviz.

Dăm de știre la totnatul că la **Redacția noastră** aici în **Oravița** lângă banca românească „Oraviana“, am deschis la 1. Ianuar c. st. n. un

Birou de informații,

la îndămina celorce au daraveri de orce nătură atît în orașul cît și în provincia noastră întregă, exoperînd, orî înlezînd fiecăruia care ne trece pragul: cumpărări și vînderi de imobile, obiecte, mașini agricole, acții etc., dînd Românilor noștri din Valea Carașului, cari ne vor cere ajutorul și alte îndrumări necesare.

Compagnie Gener. Transatlantique

Linia franceză

Linie directă de vapoare:

Havre—Newyork

și

Kanada

peste Basel (Svițera) și Paris.

Biroul: Budapest, VII., Baross-tér 15
Telefon Iózséf 14—97.

Cel mai modern atelier de specialități de corsete din sudul Ungariei. Aduc la cunoștința on. dame că execut cele mai elegante legătoare de casă pentru pîntece și corsete mari (Princés), la cari întrebuițez numai oase veritabile de pește. Prețuri moderate.

soția lui **TEODOR FAUR**

Timișoara-Iosefin

strada Török numărul 1.

Ateliere de model: Deva, Petrojeni, Verșej, Panciova, Becicerecul-mare, Madoș, Beregszász, Törökberse, iar în Oravița la

Dobó Antalné

Premiat cu marele premiu Grand Prix.

Cine dorește să aibă o față albă ca laptele, să folosească **crema americană, pudra americană și săpunul american**, care de-părtează de pe față și de pe mini orcefel de pete, și întrece toate mijloacele de acest fel, întrebuițate pîn'acum. Se capătă la: **Apoteca Sfîntul Gheorghe în Oravița** (peste drum de prăvălia R. Goldstein).
Prețul unui borcan de cremă americană 1 cor. Prețul pudrei americ. 1 cor. 50 fil. Prețul săpunului americ. 80 fil. Incontra durerii de dinți mai bune sînt pi-căturile americane. Prețul 1 cor.

Cea mai bună hîrtie pentru ci-garete Club din fabrica Modiano.

Depoul general pentru Banat la

IGNAZ FELDMANN

în Oravița

Se capătă în toate prăvăliile mai bune. La negustorul **Gheorghe Lerca** în Cacova (Kákófalva) sînt de vînzare

2 bici (de 18 luni).

Banca de asigurare

„Transylvania”

fondată la 1868, primește asigurări pe viață și asigurări încontra focului și încontra grîndinei etc. în condiții foarte favorabile.

Valorii asigurate: 105 milioane cor. — Des-păgubiri plătite: 7½ milioane cor. Fonduri de rezervă: 2 milioane cor.

Informațiuni la Direcțiune în **Sibiu**, strada Cîsnădiei 5., la Agentura principală în **Arad** la Agentura cercuală din **Oravița** și la Agenturile locale de prin diferite comune românești, reprezentate prin bărbați de-ai noștri de toată încrederea.

La

Tipografia „Progresul”

în Oravița

se capătă

totfelul de tipărituri,

cu prețuri absolut solide.

Aviz.

Anunțăm cu onoare pe P. T. arhitecți și pe ceice își zidesc case, că la

Prima Țiglarie cu abur

s. p. a. în Iasenova (Karaszjaszenő)

se capătă

țigla de acoperiș fălțuită bună de legat
de prima calitate, cu prețuri absolut solide.

Apoteca la „Sf. Gheorghe”
Strada principală (vis-à-vis de R. Goldstein)